

**MINISTERIEEL BESLUIT HOUDENDE
DEFINITIEVE BESCHERMING ALS LANDSCHAP**

**DE VLAAMSE MINISTER VAN FINANCIËN EN BEGROTING EN RUIMTELIJKE
ORDENING,**

Gelet op de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, gewijzigd bij bijzondere wet van 8 augustus 1988, inzonderheid artikel 6, § 1, I, 7 ;

Gelet op het decreet van 16 april 1996 betreffende de landschapszorg, gewijzigd bij de decreten van 21 oktober 1997, 18 mei 1999, 8 december 2000, 21 december 2001, 19 juli 2002 en 13 februari 2004;

Gelet op het besluit van de Vlaamse Regering van 27 juli 2004 tot bepaling van de bevoegdheden van de leden van de Vlaamse Regering, gewijzigd bij besluit van de Vlaamse Regering van 15 oktober 2004;

Gelet op het ministerieel besluit van 23 januari 2004 houdende voorlopige bescherming als landschap;

Gelet op het advies van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen van 18 november 2004,

BESLUIT :

Artikel 1. Overeenkomstig het decreet van 16 april 1996 betreffende de landschapszorg, gewijzigd bij de decreten van 21 oktober 1997, 18 mei 1999, 8 december 2000, 21 december 2001, 19 juli 2002 en 13 februari 2004, wordt definitief beschermd, zoals afgebakend op bijgaand plan:

1° Wegens de esthetische, historische, natuurwetenschappelijke en sociaal-culturele waarde:
- als landschap:

DOMEIN VRIESELHOF, gelegen te

Ranst (Oelegem), Knodbaan ; Schildesteenweg ;

Schilde (Schilde) Goorstraat ;

bekend ten kadaster:

Ranst, 2e afdeling, sectie A, perceelnummer(s) 102B, 102C, 105C, 106D, 120H, 120K, 122E, 124/2B, 124C, 124G, 125D, 125E, 126B, 127A, 129E, 129H, 130A, 131A, 132C, 133F, 133H, 133L, 133P, 133R, 133V, 133W, 133X, 134C, 134G, 135, 135/2A, 135/2C, 135/2D, 136B, 136C, 136D, 137A, 137B, 138, 139, 140, 141, 142, 143, 144, 145, 146, 147A, 148, 149E, 149M, 149N, 149P, 150, 151, 152, 153, 154, 155, 155/2, 156, 157, 158, 159A, 159B, 159C, 160/2A, 160A, 161, 162, 163A, 164F, 164G, 167, 168, 169, 170, 171, 172, 173, 177E,

179/2B, 179/2C, 179B, 179C, 180, 181, 182E, 182F, 183D, 183L, 183M, 184H, 190B, 276D, 276E, 289C, 292B, 293C, 294B, 295, 296, 297, 298, 299, 300, 301, 302, 303, 304, 305A, 305B, 305C, 306A, 306B, 307A, 308A, 308B, 308C, 309, 310, 311, 312, 313E, 313H, 313L, 314, 315A, 317A, 318A, 319, 320C, 334A, 337D, 338, 339B, 339C, 341A, 341B, 342A, 342B, 343, 344, 345A, 345C, 346A, 346B, 347, 348, 349, 350, 351, 352, 353, 354, 355, 356, 357, 358, 359, 360, 361A, 361B, 362A, 362B, 363A, 363B, 364, 365, 366, 367, 368A, 368B, 369G, 370E2, 373C, 374B, 376A, 376B, 376G, 376H, 377D, 377E, 378, 379, 380D, 383K, 385A, 386, 387, 388, 389, 390A, 391, 391/02, 392, 393, 395A, 395B, 396, 397, 398, 399, 400, 401, 402, 403, 404, 405, 406, 407H, 407K, 407L, 408C, 408D, 413B, 414A, 414D, 415B, 416E, 416F, 422C.

Art. 2. Het algemeen belang dat de bescherming verantwoordt, wordt door het gezamenlijk voorkomen en de onderlinge samenhang van de volgende intrinsieke waarden gemotiveerd:

Natuurwetenschappelijke waarde:

Door haar structuur en genese is de natuurwetenschappelijke waarde van de vallei van het Groot Schijn uitzonderlijk te noemen voor Vlaanderen. Hiervoor liggen de lokaal sterk verschillende abiotische condities ten grondslag, wat in het landschap kan afgelezen worden aan de hand van de enorm gevarieerde flora en vegetatie. Deze opvallende soortenrijkdom heeft in de eerste plaats te maken met de variatie in bodemtypes en waterhuishouding. In de onmiddellijke omgeving van Oelegem treft men droge, arme zandgronden, veengronden, zure en kalkrijke klei aan. Dit scala aan bodems vertaalt zich in een weelderige en gevarieerde plantengroei.

De natte, schrale niet-bemeste graslanden zijn bijzonder opvallend in het beekdallandschap en verdienen door het voorkomen van zeer zeldzame plantensoorten en plantengemeenschappen een absolute bescherming. Het kleine blauwgrasland, dat als relict fungeert van wat eens als vegetatietype meer algemeen in de vallei van het Groot Schijn moet zijn voorgekomen, is de absolute topper. Het is waarschijnlijk het laatste van zijn soort in Vlaanderen.

Ook de aansluitende (park)bossen van het domein hebben een grote ecologische waarde. Zowel de vochtige tot natte loofbossen met hun kenmerkende onderbegroeiing als drogere parkbossen met hun typische plantensoorten zijn aanwijzingen dat het om “oud” bos gaat.

Zelfs het open parkgedeelte (de gazons rond het kasteel) zijn door hun aangepast beheer geëvolueerd tot zeer schrale, droge graslanden. Ook deze open en schrale vegetaties op zandbodem zijn in Vlaanderen zeer zeldzaam geworden.

De mossenflora, die in het gebied goed werd onderzocht, toont ook de natuurwaarde van het voorgestelde landschap aan. Niet minder dan 7 soorten zijn zeldzaam tot uiterst zeldzaam voor Vlaanderen. Het Geel schorpioenmos komt in Vlaanderen enkel in het ter bescherming voorgestelde landschap voor.

Gezien de variatie van de voorkomende biotopen in het voorgestelde landschap, kan worden aangenomen dat ook het dierenleven in de Schijnvallei bijzonder moet zijn. Hoewel onderzoek hiervoor nog niet stelselmatig en grondig is uitgevoerd geven losse waarnemingen toch een indicatie van de rijkdom van de fauna. Bepaalde in het landschap voorkomende insectensoorten zijn zelfs zeldzaam tot zeer zeldzaam in Vlaanderen, hetgeen evenzeer geldt voor bepaalde broedvogelsoorten.

Historische waarde:

Het voorliggende beschermingsvoorstel besteedt terecht veel aandacht aan de natuurwaarden. Deze waarden – die vandaag erg onder druk staan omwille van veranderende milieumomstandigheden en een voortdurend en snel veranderende maatschappij - zijn slechts het resultaat van een eeuwenlang dynamisch evenwicht tussen het omgevende milieu (bodem, waterhuishouding, lokaal klimaat, reliëf, ...), natuurlijke processen (bodemvorming, rivierafzettingen, erosie, vegetatieontwikkeling, ...) en de sterk antropogene invloed vanaf de eerste bewoning tot op heden. Dit broos evenwicht resulteerde in een door een in hoofdzaak agrarisch gebruik ontstaan kleinschalig Kempisch beekdallandschap, waarin natte graslanden (hoofdzakelijk hooilanden/weiden) het uitzicht bepaalden. Met de ontwikkeling van een aantal kasteeldomeinen in de vallei verschenen bossen en werden later parken (waarin bossen het grootste gedeelte van de domeinen innamen) aangelegd.

Op de historische kaart van Ferraris is bijna het volledige gebied langs beide zijden van het Groot Schijn aangeduid als moerassig grasland, onderverdeeld in opstrekken, langwerpige percelen, zoals nu nog voor de meeste percelen geldt. Het kasteeldomein Vrieselhof is reeds vermeld en de majestueuze dreven en parkstructuur zijn eveneens te herkennen. Nagenoeg honderd jaar later, op de kaart van Vandermaelen, is deze situatie nauwelijks veranderd. Ook de kaarten van de 20ste eeuw (uitgave Militair Geografisch Instituut) geven een vergelijkbaar beeld. In die driehonderd jaar evolutie ziet men hoofdzakelijk het aandeel bos groeien ten koste van grasland.

Naast de “historische” invloed die het Vrieselhof op zijn directe omgeving heeft gehad, ligt de historische waarde van het voorgestelde landschap voornamelijk in het min of meer “stabiele” bodemgebruik. Hoewel het bos meer en meer overwicht lijkt te krijgen in de Schijnvallei – omwille van de recente afname van landbouwactiviteiten - blijft het aandeel open grasland toch nog aanzienlijk, waarvan de kleinschalige, geperceleerde structuur nog altijd zichtbaar is in het landschap.

Schrale, vochtige en soortenrijke graslanden zijn zeer zeldzaam in Vlaanderen. Nochtans hebben deze vegetatietypes geen natuurlijke oorsprong. Ze zijn het resultaat van de samenspel van specifieke milieucondities (bodem, waterhuishouding) en het eeuwenoud agrarisch gebruik door de mens. Het is vooral de manier waarop deze graslanden werden “beheerd” of “gebruikt” die leidde tot een stabiel, soortenrijk ecosysteem. Voor de moderne landbouw hebben deze schrale en te vochtige of natte graslanden geen waarde meer. Vermits ze niet meer passen in dit door machines bepaalde grootschalige productiesysteem, zijn ze de afgelopen decennia in de Schijnvallei en ook elders in beekvalleien in Vlaanderen massaal verlaten. Daardoor werd een natuurlijke evolutie naar bos ingezet.

In dit gedeelte van de Schijnvallei te Oelegem bleef het oorspronkelijke grasland min of meer gespaard en wordt de eeuwenoude “hooitechniek” nog steeds toegepast, waardoor een parel van een blauwgrasland behouden bleef. Het is enkel door het bestendigen van dit landbouwgebruik dat de soortenrijke graslanden in de vallei behouden blijven. Het spreekt vanzelf dat dan ook de milieucondities, in hoofdzaak de waterhuishouding, in het gebied niet wijzigen.

Voeg daarbij zeven eeuwen geschiedenis van het “Hof van Vriesele” dat jammer genoeg in de eerste Wereldoorlog werd vernield, maar werd vervangen door een kasteel in neo-Vlaamse renaissancestijl uit het begin van de 20ste eeuw, gelegen in een park met een oud en gevarieerd bomenbestand en met rondom het kasteel een U-vormige omwatering met vijver en grasperken. Het bijhorende koetshuis werd opgetrokken in 1877. De 18de eeuwse aanleg van het kasteeldomein met zijn typisch “sterrenbos” is tot vandaag bewaard gebleven. Het domein doet nu dienst als provinciaal groendomein.

Esthetische waarde:

De esthetische waarde van het voorgestelde landschap blijkt uit zowel de cultuuraspecten als de verschillende natuuraspecten. Tot de cultuuraspecten mogen in hoofdzaak het kasteel met bijhorende gebouwen en het geometrisch aangelegd park met majestueuze dreven, evenals het huidige (agrarisch) bodemgebruik gerekend worden. Dit oud agrarisch gebruik leidde tot de huidige natuurwaarden van het domein. In het oog springend zijn daarbij de open, bloemrijke en kleurrijke graslanden en de gesloten, koele bossen in de vallei.

Het is precies deze afwisseling in open en gesloten structuren die het geheel als landschap voor de waarnemer zo aantrekkelijk maken. Hiertoe draagt eveneens het contrast tussen het “strakke” park met zijn wandelpaden en dreven (de historisch-antropogene component aan de ene kant) en de verruigde graslanden, ruigten, struwelen en de meer “natuurlijk aanvoelende”, weinig door de mens beïnvloede graslanden (de natuurcomponent aan de andere kant) bij. Het beleven van het historisch kader in een voor de moderne mens nagenoeg “natuurdecor” maakt het landschap (lees: provinciaal domein) juist zo aantrekkelijk voor de wandelaar.

De doelstellingen van het toekomstige beheer die de optimale verwezenlijking van de hogervermelde waarden beogen, worden als volgt omschreven:

Het beheer van het voorgestelde landschap “Domein Vrieselhof en zijn onmiddellijke omgeving” moet voorzien in het onderhoud en instandhouding van de bestaande waarden en waar mogelijk een herstel met historisch en landschappelijk verantwoorde elementen beogen.

Een differentiatie door afwijkend beheer of opdeling van het landschap in verschillende onderdelen moet hierbij zoveel mogelijk vermeden worden om de bestaande verwevenheid en eenheid van het landschap te garanderen.

Inzake dit beheer voorziet artikel 16 van het decreet dat er een beheerscommissie kan opgericht worden en een beheersplan kan worden opgesteld. Het is in dit beheersplan dat de beheersdoelstellingen en de concrete beheersacties worden bepaald.

Voor het Domein Vrieselhof en zijn onmiddellijke omgeving kunnen volgende algemene beheersdoelstellingen worden geformuleerd:

Het kasteelpark: kasteel met bijgebouwen en omgevend park

- het onderhouden en instandhouden van de bestaande gebouwen met erfgoedwaarde in het domein als wezenlijk onderdeel van het domein;
- het onderhouden en instandhouden van de parkstructuur en parkornamenten;
- het onderhouden van de dreefstructuren in het park;
- het bewaren van de open ruimte (gazon en vijver) rondom het kasteel;
- het regelmatig inspecteren en onderhouden van de waardevolle solitaire bomen in het park;

De parkbossen

- het behouden en onderhouden van de historische dreven (“stervorm”);
- het verwijderen van plaatselijk sterk verbreidende en woekerende exoten als Amerikaanse vogelkers en Amerikaanse eik;
- het intomen van de sterk verbreidende Rhododendron met de mogelijkheid sterk verbreidende soorten op bepaalde plaatsen te vervangen door niet verbreidende cultivars;

- het regelmatig ruimen van de grachten;
- het streven naar gemengde bestanden;

Naaldboutbossen

- het behouden van waardevolle oude naaldboutbestanden door gepaste beheersmaatregelen;
- het verwijderen van exoten als Amerikaanse vogelkers en Amerikaanse eik;
- het behouden van dood hout in de bestanden;

Loofhoutbossen

- het behouden van de waardevolle loofhoutbestanden door gepaste beheersmaatregelen;
- het streven naar meer structuur door ongelijkvormigheid, ongelijkjarigheid en soortenmenging;
- het bestrijden van exoten als Amerikaanse vogelkers, Amerikaanse eik en Rhododendron;
- het behoud van dood hout in de bestanden;
- het bevorderen van inheemse soorten;
- het verzekeren van een goede waterhuishouding voor de natte valleibossen door het voorzien van gepaste maatregelen;

Natte graslanden

- het behouden, herstellen en onderhouden van de waardevolle natte graslanden in de vallei van het Groot Schijn door gepaste beheersmaatregelen;
- het verzekeren van de waterhuishouding (waterkwaliteit en waterkwantiteit) door maatregelen die drainage en lozingen in de omgeving voorkomen;
- het voorzien van gepaste maatregelen om betreding van de kwetsbare vegetaties te voorkomen;

Landbouw met wisselteelt

- het behouden van het landbouwgebruik met vruchtafwisseling;

Woningen met tuin

- het behouden en onderhouden van woningen, bijgebouwen en omliggende tuinen

Algemeen

- het tegengaan van verlies of vervaging van de historisch gegroeide landschapsstructuur;
- het behoud en het herstel van de eenheid van het landschap (kasteeldomein, aangrenzende bossen en graslanden) door gepaste beheersmaatregelen;
- het beschermen van fauna, flora en vegetaties door het uitvoeren van gepaste beheersmaatregelen;
- de recreatieve activiteiten als joggen, fietsen en wandelen vinden plaats op de daartoe voorziene wandel- en/of fietspaden;
- bosspelen zijn enkel mogelijk in het daartoe aangeduide speelbos;
- grote festiviteiten en (culturele) activiteiten kunnen doorgang vinden op voorwaarde dat de landschapswaarden niet geschaad worden.

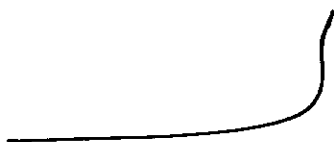
Met het oog op de bescherming zijn van toepassing:

De beschikkingen van het besluit van de Vlaamse regering van 3 juni 1997 houdende algemene beschermingsvoorschriften, advies- en toestemmingsprocedure, instelling van een register en vaststelling van een herkenningsteken voor beschermde landschappen (Belgisch Staatsblad 1 oktober 1997), gewijzigd bij besluit van 4 april 2003 (Belgisch Staatsblad 20 juni 2003).

Brussel,

26 MEI 2005

Vlaams minister van Financiën en Begroting en Ruimtelijke Ordening,

A handwritten signature in black ink, consisting of a long horizontal stroke followed by a curved line that loops upwards and to the right.

Dirk VAN MECHELEN